

**Opis istotnych kryteriów oceny zadania z zakresu prawa cywilnego procesowego
na kolokwium dla aplikantów I rocznika aplikacji radcowskiej
w Łódzkiej Okręgowej Izbie Radców Prawnych we wrześniu 2021 r.**

I. W przedmiotowej sprawie celowe było wniesienie apelacji na korzyść pozwanego w części tj. co do kwoty 26.000,00 złotych wraz z odsetkami od tej kwoty, oraz w zakresie kosztów postępowania. Celowym byłoby również zaskarżenie wyroku w zakresie, w jakim sąd wydanym nakazem zapłaty zasądził ponad żądanie odsetki za okres od dnia 15 maja 2021 roku do dnia 25 maja 2021 roku (data wniesienia pozwu). Taki zakres zaskarżenia wynika z tego, że sąd nie uwzględnił kwoty 15.000,00 złotych wpłaconej przez pozwanego, kwoty 5.000,00 złotych wpłaconej przez dłużnika solidarnego (wspólnika pozwanego w spółce cywilnej). Ponadto sąd wadliwie zasądził kwotę 6.000,00 złotych tytułem kary umownej - podczas gdy postanowienie umowy w tym zakresie było nieważne (art. 483 §1 k.c.).

Określając w powyższy sposób zakres zaskarżenia autor kazusu założył, że umowa pożyczki trwa dopóki biorący pożyczkę (pożyczkobiorca) nie zwróci kwoty otrzymanej w wykonaniu umowy od dającego pożyczkę (pożyczkodawcy). Jeżeli zatem z umowy stron nie wynika nic innego, to odsetki określone w tej umowie jako wynagrodzenie za korzystanie z pieniędzy pożyczkodawcy należą się, co do zasady w tej samej wysokości, jak umówiona przez cały czas trwania umowy. Umowa zaś trwa od chwili jej zawarcia, wzmocnionego wydaniem przedmiotu pożyczki (argument z art. 722 k.c.) aż do jej zwrotu, niezależnie od tego, że strony określiły w umowie, kiedy ten zwrot powinien być nastąpić, a w rzeczywistości nie nastąpił (tak też Sąd Najwyższy w sprawie II CSK 581/14 lex 1844077). Z tego względu niecelowym było skarżenie skapitalizowanych odsetek w kwocie 5.000,00 zł za okres od terminu wymagalności zwrotu pożyczki tj. od dnia 10 maja 2020 roku do dnia 10 maja 2021 roku.

Komisja egzaminacyjna dopuszcza jednak pogląd przeciwny, tj. że po dacie wskazanej jako termin zwrotu pożyczki należało zaskarżyć tak skapitalizowane odsetki i wówczas wartością zaskarżenia w tym zakresie byłaby różnica pomiędzy skapitalizowanymi rocznymi odsetkami umownymi (kwota 5.000,00 zł) a odsetkami za opóźnienie. Przyjęcie takiego poglądu nie wpływało na ocenę.

W zadaniu sąd popełnił omyłkę określając w nakazie zapłaty umowne odsetki ustawowe za opóźnienie. Zdający mógł zaskarżyć orzeczenie sądu I instancji również w tym przedmiocie i wnosić o zmianę wyroku w ten sposób, by sąd II instancji zmienił zaskarżony wyrok przez uchylenie nakazu zapłaty co do umownych odsetek ustawowych za opóźnienie, i w części utrzymującej w mocy nakaz zapłaty (tj. co do 20.000,00 zł) zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia wytoczenia powództwa do dani zapłaty. Zaskarżenie w powyższy sposób odsetek nie miało znaczenia dla określenia wartości przedmiotu zaskarżenia. Niezaskarżenie wyroku w tym zakresie nie wpływało na ocenę.

II. Zebrany materiał dowodowy, treść wyroku i uzasadnienie Sądu wskazują, że sąd orzekający dopuścił się w szczególności następujących uchybień:

1. Naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie ustaleń sprzecznych z zebrany materiał dowodowy, w tym przez ustalenie, że współnik pozwanego uznał dług również w imieniu pozwanego, podczas gdy z dokumentu w żaden sposób nie można wyciągnąć takich wniosków. Trafne byłoby dostrzeżenie, że sąd wadliwie dał wiarę przedstawionemu przez powodową spółkę dokumentowi w postaci wyciągu z ksiąg rachunkowych, podczas gdy sam dostrzegł, że dokument ten nie uwzględnia wpłaty dokonanej przez pozwanego (nie może zatem odzwierciedlać rzeczywistego stanu zadłużenia).

2. naruszenia art. 253 K.p.c. przez błędną wykładnię wynikającą z tego, że sąd nie dostrzegł, że jeżeli spór dotyczy dokumentu prywatnego pochodzącego od innej osoby niż strona zaprzeczająca, prawdziwość dokumentu powinna udowodnić strona, która chce z niego skorzystać. W tej sytuacji to powód powinien był udowodnić prawdziwość dokumentu podpisanego przez osobę trzecią – niebędącą stroną postępowania.

3. naruszenie art. 458⁶ § 1 k.p.c. przez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy pozwany wnosił o rozpoznanie sprawy z pominięciem przepisów regulujących postępowanie gospodarcze. To zaowocowało kolejnym naruszeniami art. 458¹¹ k.p.c. przez oddalenie wniosków dowodowych z zeznań świadków, przy czym dodatkowo sąd

naruszył ten przepis przez błędna wykładnię, nie dostrzegając że dowód ze świadków jest dopuszczalny gdy strona wykaże, że nie może przedstawić dokumentu z przyczyn od niej niezależnych (co ma miejsce w tej sprawie). Drugim zarzutem wynikającym z niezastosowania art. 458⁶ §1 k.p.c. jest błędne zastosowanie art. 458⁵ § 4 k.p.c. i pominięcie wniosków dowodowych pozwanego jako spóźnionych, przy czym dodatkowo sąd wadliwie wyłożył przepis nie dostrzegając, że późniejsze złożenie wniosków dowodowych jest dopuszczalne, jeżeli strona uprawdopodobni, że ich powołanie nie było możliwe albo że potrzeba ich powołania wynika później. Dopuszczalny jest też zarzut naruszenia art. 458¹⁰ k.p.c.

4. Naruszenie art. 235² §1 pkt. 1 k.p.c., gdyż żaden przepis nie wyłączał przeprowadzenia dowodu z zeznań świadków, w tym również z przyczyn wskazanych w pkt. 3.

5. naruszenie art. 235² §1 pkt. 2 k.p.c., w tym również z tej przyczyny, że sąd błędnie uznał że fakt jest wystarczająco udowodniony, podczas gdy nie był on udowodniony zgodnie z twierdzeniami strony wnoszącej o przeprowadzenie dowodu.

6. trafny jest też zarzut naruszenia art. 205¹² §2 k.p.c. stanowiącego ogólną regułą, że jeżeli nie zarządziło przeprowadzenia posiedzenia przygotowawczego, strona może przytaczać twierdzenia i dowody na uzasadnienie swoich wniosków lub dla odparcia wniosków i twierdzeń strony przeciwnej aż do zamknięcia rozprawy. Przepis adresowany jest wprawdzie do stron, ale jest oczywistym, że sąd ma obowiązek dopuścić dowody zgłoszone na istotne fakty aż do zamknięcia rozprawy, jeżeli nie określił terminu na zgłaszanie wszelkich twierdzeń i dowodów.

7. sąd naruszył również przepis art. 321 § 1 k.p.c , gdyż wydał wyrok ponad żądanie w zakresie odsetek od dnia 15 maja 2021 roku, podczas gdy pozew został złożony w dniu 25 maja 2021.

8. zarzut naruszenia art. 485 § 1 pkt. 3 k.p.c. przez wydanie nakazu zapłaty mimo braku podstaw jakkolwiek może trafny, to jest bezprzedmiotowy i w żaden sposób naruszenie powyższego przepisu nie miało wpływu na wynik sprawy.

9. w sprawie nie zachodził przypadek braku biernej legitymacji procesowej, gdyż po stronie pozwanych współników spółki cywilnej zachodzi jedynie współuczestnictwo materialne, które nie jest jednak współuczestnictwem koniecznym (wynika wyłącznie z

art. 864 k.c. tj. solidarnej odpowiedzialność wspólników za zobowiązania spółki).

10. w sprawie nie nastąpiła utrata czynnej legitymacji procesowej, a to z uwagi na treść art. 192 pkt 3 k.p.c. - zbycie w toku sprawy rzeczy lub prawa, objętych sporem, nie ma wpływu na dalszy bieg sprawy, jest wyjątkiem od zasady przewidzianej w art. 316 § 1 k.p.c.

W zakresie naruszeń przepisów prawa materialnego naruszone zostały:

1. art. 483 § 1 k.c. przez błędną wykładnię i zastosowanie kary umownej do niewykonania zobowiązania pieniężnego – co pozostaje w sprzeczności z literalnym brzmieniem przepisu, a w konsekwencji naruszenie art. 58 §3 k.c. przez niezastosowanie,
2. art. 371 k.c. przez jego niezastosowanie. Wobec jednoznacznej treści przepisu, „działania i zaniechania jednego z dłużników solidarnych nie mogą szkodzić współdłużnikom.” nie można uznać, że uznanie długu przez jednego z dłużników solidarnych ma skutek wobec pozostałych – w tym wobec pozwanego.
3. Art. 864 k.c. i art. 865 § 2 k.c., poprzez przyjęcie, że uznanie długu przez jednego wspólnika spółki cywilnej nie jest czynnością przekraczającą zwykły zakres czynności spółki.
4. Art. 509 k.c. w zw. z a contrario art. 512 k.c. poprzez przyjęcie, że wpłaty pozwanego i jego wspólnika na rzecz nabywcy wierzytelności są bez znaczenia i odwołanie się w tym zakresie jedynie do dokumentów księgowych zbywcy wierzytelności.

III. Wnosić należało o zmianę wyroku poprzez uchylenie nakazu zapłaty w części zasądzającej kwotę 26.000,00 złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od tej kwoty, w zakresie odsetek ustawowych za opóźnienie za okres od dnia 15 maja 2021 roku do dnia 25 maja 2021 roku od kwoty 20.000 zł i oddalenie w tym zakresie powództwa. Należało zgłosić wniosek o zasądzenie kosztów procesu za drugą instancję oraz wnosić o zmianę postanowienia o kosztach za I instancję stosownie do treści art. 100 K.p.c.

Nie ma podstaw do wniosku – nawet ewentualnego – o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Nie zachodzi nieważność postępowania, ani sytuacja nie rozpoznania istoty sprawy.

W apelacji niezbędny był wniosek z art. 380 k.p.c. o rozpoznanie postanowień sądu I instancji w zakresie oddalenia wniosków dowodowych z zeznań świadków zgłoszonych przez pozwanego i wniosek o przeprowadzenie tych dowodów.

- IV. Apelacja powinna spełniać wymogi pisma procesowego (art. 126 KPC i art. 368 KPC). Data pracy, zawierającej rozwiązanie zadania, powinna wynikać z przedstawionego stanu faktycznego i powinna uwzględniać stan prawny obowiązujący w dniu wydania wyroku przez sąd I instancji. Apelacja wniesiona po terminie i podlegająca odrzuceniu, uniemożliwia otrzymanie oceny zaliczającej kolokwium. W załącznikach do apelacji powinny znajdować się: odpis apelacji dla powoda i dowód uiszczenia opłaty sądowej od apelacji. Pismo musi być podpisane.
- V. Prace są oceniane także pod względem poprawności gramatycznej, stylistycznej i ortograficznej. Prace z licznymi skreśleniami, przeróbkami lub nieczytelne mogą zostać zdyskwalifikowane, albo, co najmniej otrzymać mniejszą ilość punktów.